

OCHRONA ZASOBÓW RYBNYCH

Ochrona zasobów rybnych oznacza konieczność zapewnienia ich zrównoważonej eksploatacji i długoterminowej rentowności sektora. W tym celu opracowano szereg europejskich przepisów regulujących dostęp do wód Unii Europejskiej, przydział i wykorzystanie zasobów, całkowite dopuszczalne połowy, ograniczenia nakładów połowowych i inne środki techniczne.

PODSTAWA PRAWNA

Artykuły 38-43 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

CELE

Głównym celem jest zagwarantowanie długoterminowej rentowności sektora poprzez zrównoważoną eksploatację zasobów.

OSIĄGNIĘCIA

A. Podstawowe zasady dotyczące dostępu do wód i zasobów

1. Dostęp do wód Unii

a. Zasada równego dostępu

Ogólna zasada ustanawia równy dostęp statków rybackich UE do wód i zasobów na wszystkich wodach Unii Europejskiej.

b. Ograniczenia w strefie 12 mil

Jest to wyjątek od zasady równego dostępu do wód UE, który dotyczy strefy 12 mil morskich od linii podstawowych. W strefach tych państwa członkowskie mogą zachować wyłączne prawa połowowe. Odstępstwo to uzasadnia chęć zachowania najbardziej wrażliwych obszarów poprzez ograniczenie nakładów połowowych i ochronę tradycyjnej działalności połowowej, od której zależy rozwój społeczny i gospodarczy niektórych społeczności nadbrzeżnych. Środki określające warunki dostępu do wód i zasobów przyjmowane są na podstawie dostępnych informacji z dziedziny biologii i techniki, a także danych społeczno-gospodarczych. Na mocy rozporządzenia (WE) 1152/2012 stosowanie tego ograniczenia przedłużono do końca roku 2014.

c. Ograniczenia dostępu poza strefą 12 mil

W 2005 r. Komisja wydała komunikat ([COM\(2005\)0422](#)) w sprawie przeglądu niektórych ograniczeń dostępu we wspólnej polityce rybołówstwa (WPRyb) (Kwadrat Szetlandzki oraz ograniczony obszar połowu gładzicy). Wydanie komunikatu wynika z obowiązku oceny zasadności ograniczeń dostępu do wód i zasobów poza strefą 12 mil. Strefę Kwadratu Szetlandzkiego ustanowiono w celu kontroli dostępu do biologicznie wrażliwych gatunków o specjalnym znaczeniu w regionie. Ograniczony obszar połowu gładzicy utworzono zaś, aby zmniejszyć ilość odrzutów ryb płastugokształtnych, zwłaszcza gładzicy, na Morzu Północnym. Zgodnie z tym komunikatem środki ograniczające dostęp do Kwadratu Szetlandzkiego zostaną utrzymane przez następne trzy lata. Nie ustalono natomiast terminu dla ograniczeń połowu gładzicy, ponieważ nie ma pewności co do długości i zakresu potrzebnych badań.

2. Przydział zasobów i zrównoważona eksploatacja

a. Zasada względnej stabilności

Możliwości połowowe przyznawane są poszczególnym państwom członkowskim tak, by zapewnić względną stabilność działalności połowowej każdego z nich w odniesieniu do danych zasobów rybołówstwa. Zasada ta, opierająca się na poziomach połowów osiągniętych w przeszłości, oznacza utrzymanie w każdym państwie członkowskim stałego odsetka dozwolonych nakładów połowowych dla głównych gatunków o wartości handlowej. Nakład połowowy musi być zasadniczo stabilny w perspektywie długoterminowej, ze względu na znaczenie zapewnienia możliwości kontynuacji połowów, w szczególności w regionach, które od dawna są w dużym stopniu uzależnione od rybołówstwa.

b. Zrównoważona eksploatacja

Ochrona zasobów poprzez dostosowywanie zdolności połowowych do możliwości połowowych to priorytet WPRyb. Aby eksploatacja była zrównoważona, zasobami rybnymi należy zarządzać zgodnie z zasadą maksymalnego podtrzymywalnego połowu. W tym celu decyzje w ramach WPRyb podejmowane są w oparciu o najlepsze dostępne opinie naukowe i przy poszanowaniu zasady ostrożności, zgodnie z którą brak wystarczających danych naukowych nie powinien być przyczyną odroczenia lub nieprzyjęcia środków ochrony gatunków. Zrównoważona eksploatacja oznacza również stopniowe wdrażanie do zarządzania połowami podejścia ekosystemowego.

B. Ochrona zasobów rybnych

1. Całkowite dopuszczalne połowy i ograniczenia nakładów połowowych

a. Ograniczanie połowów

Całkowite dopuszczalne połowy (TAC), ustalane w oparciu o opinie naukowe Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES) oraz Komitetu Naukowo-Technicznego i Ekonomicznego ds. Rybołówstwa (STECF), nadal są obliczane dla większości zasobów raz do roku, dzięki czemu mogą być dostosowywane do zmian stanu zasobów. Jednak w wieloletnich planach zarządzania zasobami ich poziom będzie stabilniejszy, co pozwoli rybakom lepiej planować swoją działalność.

b. Ograniczanie nakładu połowowego

Środki te mogą być stosowane w planach odbudowy zagrożonych zasobów. Mogą one np. określać dozwoloną liczbę dni połowowych w miesiącu. Liczba ta może zależeć od stosowanych narzędzi, strefy połowów (zgodnie z podziałem ICES), gatunków docelowych, stanu zasobów i ewentualnie mocy statku rybackiego. Dla większej elastyczności państwa członkowskie mogą dokonywać przesunięć liczby dni między poszczególnymi jednostkami swojej floty.

c. Środki techniczne

Ogólnie rzecz biorąc, celem tych środków jest zapobieganie połowom młodych osobników, gatunków niekomercyjnych i innych zwierząt morskich. Są one określane w odniesieniu do gatunków docelowych i pokrewnych (w przypadku połowów wielogatunkowych), strefy działania i rodzaju używanych narzędzi. Do najnowszych środków technicznych należą:

- narzędzia połowowe, określanie minimalnych rozmiarów oczek sieci, konstrukcji i liczby narzędzi na pokładzie;
- skład i limity połowów przypadkowych lub przyłówów;
- stosowanie selektywnych narzędzi połowowych w celu zmniejszenia wpływu działalności połowowej na ekosystemy morskie i gatunki niedocelowe;
- wyznaczanie stref i okresów zakazu lub ograniczenia działalności połowowej, w tym ochrony obszarów tarła i narybku;
- określanie minimalnego rozmiaru okazów zatrzymywanych na pokładzie lub wyładowywanych.

W przypadku poważnego zagrożenia żywych zasobów wodnych lub ekosystemu morskiego, wynikającego z działalności połowowej i wymagającego natychmiastowych działań, Komisja i państwa członkowskie (lub same państwa członkowskie z własnej inicjatywy) mogą zastosować środki nadzwyczajne w celu ochrony zasobów rybołówstwa i przywrócenia równowagi zagrożonych ekosystemów morskich.

Państwa członkowskie mogą również przyjąć środki ochrony i zarządzania mające zastosowanie do wszystkich statków rybackich w strefie 12 mil, o ile środki te nie mają charakteru dyskryminującego i pod warunkiem zasięgnięcia opinii Komisji, innych zainteresowanych państw członkowskich i właściwych regionalnych komitetów doradczych (RAC). Ponadto państwa członkowskie mogą stosować bardziej rygorystyczne środki od tych, które zostały przewidziane w prawie UE, wyłącznie do statków rybackich pływających pod ich banderą na wodach podlegających ich zwierzchnictwu i jurysdykcji.

Wreszcie, projekty eksperymentalnych połowów są prowadzone w celu wspierania ochrony i badania selektywnych technik połowowych, które należy wdrożyć.

2. Długoterminowa strategia zarządzania zasobami połowowymi

Wieloletnie plany zarządzania zasobami mają na celu utrzymanie wielkości zasobów w bezpiecznych granicach biologicznych. Plany te określają maksymalną wielkość połowów oraz zestaw środków technicznych uwzględniających charakterystykę

zasobów i połowów (gatunki docelowe, używane narzędzia, stan zasobów) oraz ekonomiczny wpływ tych środków na dane połowy.

Wieloletnie plany odbudowy zasobów będą wdrażane w przypadku zagrożonych zasobów rybołówstwa. Plany te powstają w oparciu o opinie naukowe i określają ograniczenia nakładów połowowych (tj. liczby dni działalności statków na morzu). Zapewniają one „utrzymanie zrównoważonego wpływu działalności połowowej na ekosystemy morskie”.

3. Zarządzanie flotą

Zarządzanie flotą to sposób dostosowania zdolności połowowej w celu osiągnięcia trwałej równowagi między zdolnościami połowowymi a dopuszczalnymi wielkościami połowów. Niektóre sposoby osiągnięcia tego celu to:

- ustalanie liczby i rodzaju statków upoważnionych do połowów (np. za pomocą zezwoleń połowowych);
- rejestr statków rybackich jako sposób kontrolowania i monitorowania zdolności połowowej;
- system wprowadzania do floty i wycofywania statków oraz ograniczenie łącznej zdolności połowowej;
- zmniejszanie nakładów połowowych i ustalanie poziomów odniesienia;
- nałożony na państwa członkowskie obowiązek składania sprawozdań ze zdolności połowowych ich floty;
- instrumenty Europejskiego Funduszu Rybackiego (EFR) mające na celu dostosowanie zdolności połowowej.

ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament zawsze zwracał uwagę na przestrzeganie zasady ostrożności i trwałości zasobów. Od 2008 r. zaakceptowano więcej niż poprzednio poprawek Komisji Rybołówstwa Parlamentu dotyczących planów zarządzania zasobami rybnymi i ich odbudowy. Najwięcej poprawek zgłoszono przy okazji weryfikacji planu odbudowy zasobów dorsza z 2008 r. między złożeniem wniosku ustawodawczego i jego przyjęciem. W dniu 6 lipca 2016 r. Parlament Europejski^[1] i Rada przyjęły rozporządzenie (UE) nr 2016/1139 ustanawiające wieloletni plan w odniesieniu do zasobów dorsza, śledzia i szprota w Morzu Bałtyckim. To nowe podejście regionalne bierze pod uwagę, że istnieją silne interakcje biologiczne. Ustanawia plan połowów wielogatunkowych z uwzględnieniem dynamiki w tym obszarze między zasobami dorsza, śledzia i szprota, a także przyłowów dla tych zasobów, a mianowicie bałtyckich zasobów gładzicy, storni, turбота i nagłada.

W odniesieniu do połowów stad głębinowych Parlament dąży do poprawy zrównoważonego wykorzystania tych zasobów oraz ochrony ekosystemów głębinowych. W dniu 30 czerwca 2016 r. Parlament i Rada zgodziły się co

[1]Parlament przyjął stanowisko w pierwszym czytaniu w dniu 23 czerwca 2016 r. Teksty przyjęte, [P8_TA\(2016\)0287](#).

do konieczności przeprowadzenia przeglądu obowiązujących zasad ustanowionych w 2002 r. rozporządzeniem Rady (WE) nr 2347/2002. Celem jest opracowanie nowego systemu w odniesieniu do połowów gatunków głębinowych w UE i na wodach zewnętrznych środkowo-wschodniego Atlantyku.

W dniu 14 września 2016 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły rozporządzenie (UE) nr 2016/1627 w sprawie wieloletniego planu odbudowy zasobów tuńczyka błękitnopłetwego we wschodnim Atlantyku i w Morzu Śródziemnym^[2]. Plan uwzględnia specyfikę różnych rodzajów narzędzi i technik połowowych oraz promuje stosowanie narzędzi selektywnych o ograniczonym wpływie na środowisko, przyczyniając się w ten sposób do zapewnienia odpowiedniego poziomu życia społeczności lokalnych.

W dniu 22 listopada 2016 r. Parlament i Rada przyjęły rozporządzenie (UE) nr 2016/2094 zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 1342/2008 ustanawiające długoterminowy plan w zakresie zasobów dorsza i połowów tych zasobów^[3]. Celem zmiany planu było zapewnienie takiej eksploatacji zasobów dorsza, która przywróci i utrzyma zasoby dorsza powyżej poziomów umożliwiających uzyskanie maksymalnego podtrzymywalnego połowu.

W dniu 4 lipca 2018 r. Parlament i Rada przyjęły rozporządzenie (UE) 2018/973 w sprawie ustanowienia wieloletniego planu w odniesieniu do stad dennych w Morzu Północnym oraz połowów eksploatujących te stada^[4], określające szczegóły realizacji obowiązku wyładunku w Morzu Północnym. Plan obejmuje eksploatację zasobów przydennych oraz, jeżeli zasoby te wykraczają poza Morze Północne, w przylegających do niego wodach.

W dniu 13 listopada 2018 r. Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego plan wieloletni dotyczący małych gatunków pelagicznych w Morzu Adriatyckim i połowów tych zasobów^[5]. Celem wieloletnich planów połowowych jest przywrócenie zasobów rybnych i osiągnięcie zrównoważonego zarządzania gatunkami eksploatowanymi w celach handlowych.

W dniu 12 lutego 2019 r. Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wieloletni plan gospodarowania stadami ryb w wodach zachodnich i wodach z nimi sąsiadujących oraz połowów eksploatujących te stada^[6].

W dniu 4 kwietnia 2019 r. Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego plan wieloletni połowów eksploatujących stada denne w zachodniej części Morza Śródziemnego^[7].

[2]Dz.U. L 252 z 16.9.2016, s. 1.

[3]Dz.U. L 330 z 3.12.2016, s. 1.

[4]Dz.U. L 179 z 16.7.2018, s. 1.

[5]Teksty przyjęte, P8_TA(2018)0445.

[6]Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0069.

[7]Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0344.

W dniu 4 kwietnia 2019 r. Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady o wieloletnim planie odbudowy populacji włócznika śródziemnomorskiego^[8].

W dniu 16 kwietnia 2019 r. Parlament przyjął swoje stanowisko w pierwszym czytaniu w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zachowania zasobów rybnych i ochrony ekosystemów morskich za pomocą środków technicznych^[9]. Celem jest opracowanie odnowionych ram regulacyjnych w zakresie środków technicznych służących wspieraniu wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa.

Carmen-Paz Martí
05/2019

[8]Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0353.

[9]Teksty przyjęte, P8_TA(2019)0381.

